

AnletsBladet

NR 3

SEPTEMBER 2015

Ordföranden har ordet

Idag (den 24 augusti) tog augustis vackra sommarväder slut samtidigt som TV sände säsongens första avsnitt av "Vem tror du att du är?" Höstens programserie inleddes med ett mycket bra program med Tomas Ledin som huvudperson.

Veckan kommer att fortsätta med Släktforskar dagar och riksstämma i Nyköping. I nästa vecka öppnar vi vårt forskarrum och därmed är det full fart även på vårt lokala arbete.

Titta i vårt kalendarium och du ska finna intressanta medlemsträffar och studiebesök till hösten. Vi utökar också vår satsning på utbildning genom att erbjuda flera kurser och flera studiecirkel. Hela utbildningsutbudet presenteras på vår hemsida – www.botvid.org.

Det är min förhoppning att denna satsning kommer att uppskattas av er medlemmar och att vi får se många deltagare i höstsäsongens aktiviteter.

Väl mött under släktforskarhösten!

K E Gräns

Studiecirkel

Har du stött på något i din släktforskning som du vill lära dig mer om? Vi kanske kan starta en cirkel. Skicka din idé till: cirkel@botvid.org

Släktforskningskryssning 19-20 april 2015

Text och foto: Charlotta Eskilsson

På kvällen den 19 april var vi sex förväntansfulla medlemmar från Botvidsbygdens släktforskarförening som anträdde M/S Galaxy för en kryssning till Åbo i släktforskningens tecken. Den inleddes på söndagskvällen med att Christopher O'Regan berättade om 1700-talet.

Efter en natts sömn och stadig sjöfrukost var det dags för en intensiv dag endast avbruten av lunchbuffé och korta pauser. Vi fick höra Peter Sjölund berätta om DNA, Erland Ringborg om släktforskarförbundet. Vad som finns på landsarkiven bortsett från kyrkoarkiv upplyste Anna-Karin Westerlund om och Elisabeth Rehnström gav exempel på en del favoriter från radioprogrammet Släktbands tio

år i etern. Björn Johansson berättade om hur man kan utnyttja kartor i släktforskningen i synnerhet i Disgen.

Man behövde inte ens resa sig i pauserna utan kunde sitta kvar och lyssna till kortare informationstillfällen om bl a Disbytt och Dispos och tolkning av gammal text. Den som ändå ville sträcka på benen kunde besöka utställningsrummet med bl a BSF, Flygfotohistoria, tidsskriften Släkthistoria och DIS-Filbyter som visade en hel del av sitt eget utbildningsmaterial.

Allt som allt en mycket trevlig och inspirerande släktforskar-kryssning med härligt, soligt försommarväder. □

Ansv.utgivare: Carin Johansson, Fagerlidsvägen 3, 146 30 Tullinge. tel. 08-778 02 51
Redaktion: Arne Mattsson, Björkvändan 6, 147 33 Tumba. Tel. 08-530 371 16
Monica Andersson, Storskiftesväg. 53, 145 60 Norsborg. tel. 08-531 779 11
Carin Johansson, Fagerlidsvägen 3, 146 30 Tullinge. tel. 08-778 02 51

Hemsida: www.botvid.org

Våra arrangemang sker i samarbete med

 Studieförbundet
Vuxenskolan

Hemsida: www.sv.se/sv/

FöreningsInfo

BOTVIDSBYGDENS
SLÄKTFORSKARFÖRENING

Föreningens adress

Botvidsbygdens Släktforskarförening
c/o Anita Karlsson, Grytstigen 80
147 52 Tumba. Tel. 08-530 333 10,
mobiltn. 070-331 0916

Hemsida: www.botvid.org

Webbmaster: Mats Johansson, 6082396

Styrelsen (riktnr. 08)

Ordf. Karl Erik Gräns, 070-666 4633
V.ordf. Carin Johansson, 778 02 51
Sekr: Anita Karlsson, 530 333 10
Kassör: Inger Feldhofer tel. 778 23 51
Ledamot Charlotta Eskilson, 778 9814
Ledamot: Inge Andersson, 531 77911
Suppl. Mats Johansson, 608 2396
Suppl. Arne Mattsson, 530 37116

AnletsBladet

Ansv. utg. Carin Johansson, 778 02 51
E-post: carin@medicalservice.se
Red. Arne Mattsson, tel. 530 371 16
E-post: armatt@telia.com
Monica Andersson, 531 77911
E-post: monica.andersson@storskiftet.se

Avgifter

Årsavgiften erläggs senast 1 mars.
Medlemsavgift 2015: 200:-
Famijemedlem: 50:-
Plusgiro: 419 06 23-1

Om du flyttar...

Anmäl din nya adress till:
Inger Feldhofer tel. 778 23 51
E-post: inger@feldhofer.se

Styrelsen informerar

Styrelsemöten

Höstens styrelsemöten kommer att hållas onsdagarna den 7/10, 4/11 och 9/12.

Medlemsträffar

Höstens medlemsträffar blir den 23/9, 1/10, 21/10, 18/11 och 2/12.
Läs mer under kalendarium på sid. 3.

AnletsBladet

söker medförfattare

Snart är det dags för nästa AnletsBlad och till dess behöver vi material. Artiklar, korta eller långa, smånotiser s.k "fynd" under forskningen m.m. Vassa pennan och skriv - tidningen är till för Dig!

Redaktörerna

Forskarrummets öppettider

Följande onsdagar under hösten 2015 är forskarrummet i Broängsgården, Falkvägen 42, Tumba öppet.

16 sep (18-21)	30 sep. (13-17)
7 okt (13-17)	14 okt. (18-21)
28 okt (13-17)	4 nov (13-17)
11 nov (18-21)	25 nov (13-17)
9 dec (13-17)	

Kassören meddelar...

Nya medlemmar:

Sedan manusstoppet för AnletsBladet nr. 2/2015 har föreningen fått 3 nya medlemmar som hälsas hjärtligt välkomna.

Kristina Mannby	Huddinge
Ulla-Britta Magnusson	Tumba
Ulla Larsson	Rönninge

Medlemsmötet den 20 maj

Text: Anita Karlsson

Släktforskarörelsen i dagens släktforskningslandskap

Sveriges släktforskarförbunds ordförande Erland Ringborg besökte vår medlemsträff den 20 maj och höll ett anförande med ovanstående rubrik.

Förbundet har sitt ursprung i Personhistoriska Samfundet från 1898, via Genealogiska föreningen som bildades 1933, regionala och lokala föreningar till Sveriges släktforskarförbund. Det kom till 1986 i Stockholm. Digitaliseringen av kyrkböckerna har lett till att släktforskningen nu är en folkrörelse.

Hur ser det ut i dagens släktforskningslandskap?

Sveriges släktforskarförbund har ca 170 medlemsföreningar. SVAR och Arkiv Digital med flera kommersiella aktörer finns med, hemsidor och Facebook-grupper har öppnats och alla de enskilda forskare som sitter vid sina egna datorer.

Vad gör förbundet?

Stöd till släktforskare och föreningar, bevakning av släktforskningsintressen som sockenfrågan, folkbokföringsdatabasen och deras tillgänglighet.

Kommer det i framtiden att gå att forska med den enda källan folkbokföringsdatabasen?

Förbundet har haft kontakt med skatteverket för att sammanställa en ny CD, Sveriges befolkning 2000, men fick nej. De kommer enbart att lämna ut uppgifter till privatpersoner och deras databas är inte upplagd på samma sätt som tidigare. Andra saker som komplicerar den moderna forskningen är frågan om hur man ska registrera könsbyten. En kvinna som fött ett barn och senare ändrat kön till

man, vill kanske bli registrerad som barnets far. Den frågan är ännu ej löst.

Stöd till släktforskarna

Rötter med Anbytarforum och databasen, CD-skivor som Sveriges dödbok och Sveriges befolkning. Avlidna under åren 1860-1900 håller på att registreras och man blir klar 2016. Den nya versionen av Sveriges dödbok version 7 för 1860-2014 beräknas bli klar hösten 2017. Den kommer att innehålla 9½ miljoner poster.

CD-skivan Rotemannen version 2 blir klar i slutet av maj. Den kommer även att fungera på Mac-datorer.

Sex nya handböcker kommer förbundet att ha gett ut innan årsskiftet: Mantalsforska av Magnus Bäckmark, Domböcker, Släktforskning med DNA av Peter Sjölund, små handböcker om släktforskning i Danmark, Norge och Finland, nya versioner av Kartforskning och Vägen till dina rötter. Senare kommer handboken "Hur man söker sina samiska rötter".

Hur får förbundet in pengar?

8 % av de samlade intäkterna för 2016 är avgifter som medlemsföreningarna betalar in för sina medlemmar.

Förbundets stöd till föreningarna är information, hemsidan och kalendariet på Rötter, rabatter vid bokköp m.m.

Utmaning för förbundet

Ökat intresse för släktforskning, men

Forts. på sid.3

minskat intresse för medlemskap i föreningar, mer och mer material på nätet. Hur kommer det att gå med utgivning av CD-skivor?

Rötter hade ca 537.000 besök förra året. Rötters vänner hade 8.400 medlemmar, men bara 500 loggade in under samma period. Man har nu tänkt avskaffa inloggningen och kommer att ge andra förmåner till vännerna.

Släktforskarförbundet har tankar om att lägga upp en betalsajt, där föreningarna får betalt för antalet besök. I nuläget har för få föreningar visat intresse för att delta. Ca 40 föreningar har egenproducerade CD-skivor, som är bra intäkter för dem, så de är naturligtvis tveksamma till en betalsajt.

Föreningen Datorhjälp i släktforskningen, DIS, köper in alla utgivna CD-skivor. De finns i forskarstugan i Linköping.

Genealogiska föreningens klipparkiv har familjenotiser från Dagens nyheter och Svenska Dagbladet från 1944-1990. Dessa är sökbara på namn.

Efter föredraget ställdes en del frågor och därefter meddelade Erland Ringborg att **Stig Geber tilldelats Hedersdiplom för sina släktforskningsgärningar**.

Erland avtackades av vår förenings ordförande Karl Erik Gräns och av 25 intresserade medlemmar.

Därefter berättade Karl Erik om hur han gjort för att få fram **en tryckt antavla** med sex generationer i A2-format. Den innehåller födelseår och dödsår, men inga orter. Den är utskrivet direkt från Min släkt och skickades till Typografiska ateljén, Einar Sjöström, här i Tumba. Kostnad: 550kr för att få den upptryckt i ett plastmaterial med bakgrund i gul ton med vita rutor. Mallen som KE använde finns kvar hos tryckeriet och får användas av alla.

En annan mall för registreringsprogrammet Family Tree innehåller också sex generationer, har plats för yrke och vigseldatum samt foto av probanden. En utskrift i A2-format på papper kostar ca 100kr. Den finns också lagrad på samma tryckeri.

Om intresse finns för att lära sig hur man får ut en antavla från Min släkt i höst, så anmäl er till "cirkel@botvid.org.

Sockenstämmoprotokoll

(Saxat ur en artikel av Birgitta Juås, Värmlandsanor Jubileumsnummer 1983-2013)

Sedan medeltiden har allmogen samlats till sockenstämma för att besluta om gemensamma angelägenheter. Sockenstämmor hölls några söndagar om året efter gudstjänstens slut. Kyrkans pastor satt alltid ordförande. I protokollet räknas upp närvarande ståndspersoner, kyrkvårdar och sockenmän. Protokollet lästes upp från predikstolen och justerades av betrodda bönder.

Kyrkliga frågor var ett av sockenstämmans viktigare ansvarsområden. Kyrkans byggnader skulle underhållas. Kontanter var det ont om, så det var hemmanets bönder som fick bidra med dagsverken.

Fattigvården var en annan uppgift. Först och främst gällde det att mota ut fattiga från andra socknar. Att ge husrum åt utsocknes fattiga var belagt med böter. Socknens egna fattiga tog man hand om; de s k rothjonen fördelades ut på hemmanen. De som inte passade som rothjon kunde bli allmosehjon och gå omkring i socknen och tigga. Tiggartillstånd, en bricka av bleckplåt, utdelades av sockenstämman.

Sockenstämman hade ansvar för **sjukvården**. Mentalsjuka och de med venerska sjukdomar kunde sändas iväg till olika anstalter. När smittkoppsvaccinet kom i början på 1800-talet skulle alla vaccineras. Ibland var det klockaren som skötte ympningen.

Sockenstämman var även **"försäkringsbolag"**. Den som råkat ut för brand fick ersättning genom sockenstämman. Bönderna samlade godvilligt virke till en ny stuga, väl vetande att det kunde vara deras stuga som drabbades nästa gång.

Andra gemensamma angelägenheter som sockenstämman beslutade om var broar och sockenvägar.

Sockenstämman fick **utdöma straff** för lindrigare brott. Grövre brott dömdes av häradsrätten. Det vanligaste straffet var böter, t ex för föräktenskapliga förbindelser, s k lägersmålsböter. Man kunde få böter för fylleri och brännvinsutskänkning. Sockenstämman kunde också döma till skamstraff: att sitta en eller flera söndagar i stocken utanför kyrkan eller stå på skampallen inne i kyrkan. Sockenstämman kunde även behandla ärekränkningssmål. □

KALENDARIUM

Möteslokal: Broängsgården, Falkvägen 42, Tumba. Buss 715 avgår från Tumba C och stannar utanför lokalen.

23/9 kl. 19.00 Medlemsträff

Släktforskning i Stockholm

Anita Karlsson och Mats Johansson guidar oss genom Stockholms Stadsarkivs hemsida och register. De kommer att ge råd och tips om hur man söker i Stockholm under olika tidsperioder.

Kaffe serveras från kl 18.30.

Entré 20:-. Icke medlemmar 40:-.

1/10 Studiebesök

Stockholms Stadsarkiv - OBS TORSDAG

Vi kommer som en uppföljning på medlemsträffen den 23 september att besöka Stockholms Stadsarkiv på Kungsklippan 6. Studiebesöket pågår mellan kl 17 och 19. Samling 16.45. Ingen avgift.

Föranmälan görs till Inger Feldhofer på telefon 778 23 51 eller via e-post: inger@feldhofer.se senast den 27/9. Antalet platser är begränsat till 25 så först till kvarn gäller.

Man behöver inte ha varit med den 23/9.

21/10 kl. 19.00 Medlemsträff

"Gråt gärna litet, det skadar ej, men förtvifla icke", massmördare Johan Filip Nordlund och andra Brott och straff i Riksarkivet.

Karin Borgkvist Ljung, 1:e arkivarie på Riksarkivet, besöker oss och berättar om människor från samhällets baksida. Kaffe serveras från kl 18.30.

Entré: 20:-. Icke medlemmar 40:-

18/11 Studiebesök planeras

Mer om detta i nästa nummer av Anlets-Bladet

2/12 kl 19.00 Medlemsträff

Fröken Friman

Eva Kaijser föreläser om TV-seriens Fröken Frimans alias i det verkliga livet. Eva Kaijser är en av författarna till boken "Svenska hem: den sanna historien om Fröken Friman krig".

Kaffe serveras från kl 18.30.

Entré: 20:-. Icke medlemmar 40:- □

Släktforskning i Norden

(sammandrag av artikel i AnKnytningen 1-2013)

Prästerna i Sverige och Finland började föra husförhörslängder vid 1700-talets början.

I Sverige fördes sedan 1600-talet kyrkböcker med födda, vigda och döda, och periodvis även flyttlängder. Bouppteckningar upprättades av skatteskäl. Under 1800-talets senare hälft sammanställdes även folkräkningar vart tionde år. Det var rätt enkelt gjort. Prästerna skrev i princip av sina husförhörslängder för de aktuella åren.

Några husförhörslängder fördes inte i **det danska riket**, som även innefattade **Norge, Island** och **Grönland**. Däremot fördes kyrkböcker ungefär som i Sverige. I Danmark har man dessutom fört regelbundna konfirmandlängder och flyttningslängder.

I **Norge** kunde det vara långa avstånd mellan kyrkorna. I gränstrakterna mot Sverige kunde det t o m ha varit närmare att döpa ett barn på den svenska sidan.

Med ojämna mellanrum utfördes **folkräkningar – folktaellinger i Danmark, folketellinger i Norge**. Myndigheterna var då tvungna att låta folkräknare gå runt i byarna och anteckna alla människor, gård för gård. I Norge, som var ett bergigt och fattigt land, fick man nöja sig med statistik. Förmodligen uppskattade prästerna antal män, kvinnor och barn i sina socknar. Först

1801 är alla personer med i folkräkningen, men det saknas uppgifter om födelseförsamling för dem.

Både **Danmark** och **Norge** är generösa mot nutida forskare. Databaserna för folkräkningarna är gratis att komma åt över nätet. **Den norska, Arkivverket**, finns på www.arkivverket.no.

Dansk Demografisk Database (www.ddd.ddd.dk) innehåller kyrkböcker, folkräkningar och lite annat. Det finns även det danska **Statens Arkivalerier** online (www.sa.dk) med ungefär samma innehåll, men dessutom med lite andra databaser.

Att notera är att danskarna hade den annorlunda seden att införa alla av mankön och alla av kvinnokön var för sig i sina längder.

I de **danska databaserna** måste man också veta i vilket **amt** (län) den sökta personen levde i och oftast även härad.

I de **danska och norska landsarkiven** finns många andra specialregister att leta i. Testamenten, bouppteckningar, flyttningslängder, internpassregister och längder över folk som fått danskt eller norskt medborgarskap. I **Norge** hade prästerna skyldighet att föra personalattester för sina församlingsbor. Tyvärr hade de också rätt att kasta de attester som de inte längre behövde. En del finns ändå sparade och är nu förvarade i de s k **Prestearkiven**.

I **Danmark** finns **Politiens registerblad för städerna** och i **Norge städernas politieprotokoll**. Dessutom finns som i Sverige domstolsprotokoll, men där som här, utan några register.

Finland följde de svenska traditionerna med husförhörslängder och kyrkböcker. År 1809 (efter 1808-1809 års ryska krig) övergick hela Finland till det ryska riket, men det gamla svenska folkbokföringssystemet behölls.

Åland låg helt oskyddat mitt i Östersjön och när Finland var ockuperat av Ryssland beslöt ålänningarna att utrymma hela ögruppen. Mellan 1714 och 1721, när freden äntligen kom, var det helt tomt där. Befolkningen hade huvudsakligen slagit sig ner i Roslagen. Efter freden kom en del av den gamla befolkningen tillbaka till Åland, men det är svårt att koppla ihop befolkningen före och efter *den stora ofredens tid* i längderna.

Genealogiska Samfundet i Finland har matat in fakta från kyrkböckerna och har nu fått in det mesta av finska kyrkböcker i en stor databas, **tillgänglig gratis på nätet**. Adressen är <http://hiski.genealogia.fi>. Sajten är sökbar på flera olika sätt och det behövs endast namn och enkla data för att söka. Finland erbjuder också en databas i stil med vårt SVAR, där kyrkböcker, husförhörslängder, soldatrullor och domböcker är avfotograferade och utlagda på nätet: www.sukuhistoria.fi. Tyvärr är den numera avgiftsbelagd.

En nackdel med Finland är att deras sekretess gäller i minst etthundra år.

I alla våra nordiska länder finns **herdaminnen**, så den som har präst-anor har goda sökmöjligheter.

Island: Alla islänningar som är nämnda i någon skriftlig källa under de cirka tusen år som Island har varit bebott, finns i en och samma databas. Den innehåller inalles cirka 1,5 miljoner namn.

På Island har man behållit den urgamla nordiska seden med **patronymikon**. I övriga Norden försvann den sedan genom inflytande utifrån på 1800-talet.

På Island är telefonkatalogerna ordnade efter förnamn.

I deras allomfattande databas finns alla folkräkningar som har gjorts på ön, liksom alla bevarade kyrkböcker. □

